

Urednik izdanja
Kata Kaluđerović

Naslov originala
Bernard MacLaverty
MIDWINTER BREAK

Ova knjiga je objavljena uz podršku
Literature Ireland

Copyright © Bernard MacLaverty 2017
Copyright © ovog izdanja *Dereta*, 2023

**BERNARD
MAKLEJVERTI**

**ZIMSKI
ODMOR**

Prevod sa engleskog
Miloš Mitić

 dereta

Svoj unučadi

Stela se u kupatilu spremala za počinak. Ogljedalce za brijanje Džeri je ostavio na uveličavajuću stranu, pa je pregledala obrve. Liznula je vrh kažiprsta i pogladila ih. Potom je prešla na kapke. Sve joj se smučilo – tupferi, prokuvana i sterilisana voda u lončetu, pomade, kanta za otpatke puna štapića za uši. Poželela je Džeriju laku noć, i na putu do spavaće sobe prošla pored prtljaga u hodniku. Upalila je mali tranzistor pored kreveta da čuje noćne vesti i obukla pižamu. Na brzinu, pošto je u spavaćoj sobi bilo hladno. Smatrala je da je besmisleno debelo plaćati celodnevno grejanje sobe zarad kratkotrajne prijatnosti pre spavanja.

Pre nego što je legla, isključila je električno ćebe. Povremeno joj se dešavalo da zaspi dok je još uključeno. Kada Džeri dođe da legne, već bi se osećala i izgledala nepodnošljivo. „Kao pržena slaninica“, kako ju je opisivao.

Volela je to lično vreme – to razdvajanje po svršetku svakog dana. Termofor, električno ćebe, glasove s radija. Besposlenog Džerija, koji u susednoj sobi sluša muziku na slušalicama. Uz čašicu pred spavanje, svakako. Možda i dve-tri. Zaključana vrata, zatvorene prozore. Osećanje sigurnosti. Ponekad je posle vesti malo čitala u tišini. Zvuk okretanja stranice. Izostanak razgovora. Ali odnedavno

je previše umorna da bi čitala, čak i držala knjigu. Tvrdi povezi nisu dolazili u obzir. Postojala je prelomna tačka kada je znala da će se „preturiti“. Glava na jastuku bi joj klonula, ispod pokrivača izvirila ruka da ostavi knjigu ili ugasi radio. Poslovi, podsetnici i spiskovi bi iščileli. Obaveze su takve da se u to doba ništa ne može uraditi. Skrile su se iza zavese, ali vратиće se s prvim jutarnjim šumom. I za tili čas čvrsto bi zaspala.

Do nesanice, ukoliko bi se javila, dolazilo je usred noći. Bilo kad između tri i šest sklopčala bi se na kauču, srkala toplo mleko i grickala biskvit. A nespavanje je umelo da potraje satima. Provedenim u krevetu ili u šetkanju po sobi. U takvim prilikama brige i strahovi provalili bi svom silinom. Uveličani, kao u ogledalu. Briga u sitne sate bila je sasvim druga priča u odnosu na dnevnu zabrinutost. I držala ju je budnom. Za sat-dva možda će se opet preturiti, ali nije garantovano.

Zatreštala je muzika. Otvorila je oči. Šta pobogu?... Ponovo ih je zatvorila, stisnula kapke. Zagnjurila desno uvo u jastuk. Povukla prekrivač da prekrije drugo uvo. Ali muzika je i dalje grurala. Pobogu, šta li to radi?

Džeri je sedeo i zurio ispred sebe. Televizor je bio ugašen i vladala je tišina. Pošto mu je svetlo konusno obasjavalo glavu, ostatak prostorije bio je u mraku. Kauč je smatrao mestom koje se može odbraniti. Imao je udubljenja kao po meri. Sve što mu je potrebno bilo je nadohvat ruke – omiljene knjige – muzički i filmski vodiči, kompakt-diskovi. Knjige iz arhitekture bile su na policama u radnoj sobi. Stela je u kupatilu upravo dovršila uobičajenu pripremu za spavanje. Čuo je škljocanje brave kada je izašla.

– Laku noć – rekla je. Mirišući na zubnu pastu, prišla je ivici kauča i malo uvijala kosu pre nego što je otišla. – Ne zaboravi da ustajemo rano.

Pričekao je dok nije čuo kako se vrata spavaće sobe zatvaraju, a onda otišao do kredenca s pićem. U kuhinji je napunio bokal za

killkeni. Vrativši se do kredenca, sipao je viski u omiljenu čašu i odozgo naliio vodu do vrha. Voleo je težinu vaterfordskog kristala, njegovu masivnost – stvarala je doživljaj da je piće kabastije, jače. Vratio se do kauča i odložio čašu na policu za knjige. Oblivena svetlošću, zažutela se. Pošto je polica bila niža od naslona, ako bi njegova supruga ponovo ušla, ne bi videla čašu. Nije da je pokušavao da se krije od nje – svima i svakome govorio je: „Kada Stela uveče ode na spavanje, dobro cugnem i slušam muziku“ – ali kada je čaša van domašaja pogleda, ne može da vidi količinu. Za nju je čašica vina uz obrok „dovoljna“. I dobra za srce.

Centralno grejanje bilo je podešeno da se isključi u vreme Stelinog odlaska na počinak. Radijatori su škljocali dok su se hladili. U stanu je škripalo, a napolju duvao vetar. Pomirisao je cveće na stolu. Stela je kupila orijentalne ljiljane, a pošto je bila noć, širili su miomiris. Pijuckao je. Nije ličilo na nju da kupi cveće čiji će se miris rasipati po napuštenom stanu tokom njihovog odsustva.

Odabrao je CD. Slušalice su imale oznake L i R, ali slova su se skoro sasvim izlizala. Natakao ih je. Iako je muzika dopirala glasno i krajnje razgovetno, pojačao je ton. Opet je cugao, stišavao ton, gustirao. Viski se presijavao zlatno, a kristal čaše srebrno. Uspavaće ga – lepo će otpočiniti i ujutru biti spreman za akciju. Nema ničeg goreg nego krenuti na odmor u lošem raspoloženju. Naravno, da ga obori, biće potrebno još nekoliko tura.

Slušalice su raskidale vezu sa stvarnošću, i ponekad se čak i tu na kauču osećao ranjivo. Svako bi mogao da mu se prikrade otpozadi – bez obzira na zaključana vrata i zatvorene prozore. Je li to još jedan relikat iz Belfasta? *Lojalistička banda ubica likvidirala penzionisanog arhitektu katolika u Škotskoj*. Mogli bi da ga zadave s leđa. Toliko o prostoru koji se može odbraniti. Još više je pojačao ton. Zvuk je bio divan – trube su treštale do daske, a timpani tutnjali. Učestalim gutljajima čestitao je kompozitoru i muzičarima. A onda je žestoko sevnulo. Na trenutak je pomislio da je možda u pitanju grom – ili eksplozija.

– Džeri.

Podigao je pogled. Na vratima je u kućnoj haljini stajala Stela s rukom na prekidaču za svetlo.

– Izvini – povika Džeri kroz graju. – Moja greška. – Skočio je i zbacio slušalice. Dešavalo se to i ranije, ali delovalo je da je čak i *sam* zbunjen koliko je muzika glasna.

– Bemti sveca. – Sagnuo se i isključio zvučnike.

– Ne znam šta je gore, taj izraz ili buka – reče Stela. – Ako želiš da završiš kao samac, na dobrom si putu.

– Izvini, nisam bio svestan. – Izuzev slabašnih zvukova iz slušalica koje su mu visile oko vrata, u sobi je zavladała tišina. – Nisam znao...

– Upropastićeš sluh. Doći će komšije da se bune. Pola jedan je – odvrati Stela. – A ustajemo rano.

– Sve si spakovala?

– Jesi li pri sebi? Pokušavala sam da zaspim.

– Koliko dugo tu stojiš?

– Oko minut.

– Pa što ne reče?

– Ne bi me čuo. Nisam htela da te uplašim, možda bi te strefila srčka. Onda ne bih imala s kim na odmor.

– Brzo ću – odvrati on.

Vratila se u krevet. Sipao je još jedan viski.

– Samo još kapljica.

Ali ubrzo je sipao još jednu. Dve kapljice čine jednu veću. Izgleda da svet razlikuje samo pijanstvo i trezvenjaštvo. Šta je s onim između – spektrom, suptilnim gradacijama? Prvo piće donosi blagu distancu – usredsređivanje na neku drugu stvarnost – peglanje košulje oko dugmića, poravnavanje nabora. Stela bi ga zavitlavala – „U životu ništa nisi ispeglao – samo bi uspeo da se opečeš. A o košulji da i ne pričamo“ – ali peglao je dovoljno da bi znao kako se to radi. Šiljati prednji deo vršlja unaokolo, materijal se

ispravlja na toploti. Još pića i počee da leti. Da razmahuje krilima, zagrejan od prvih par čašica. Posle će pustiti s lanca ono što je svezano. Osloboditi ono što je zarobljeno. Čuti izoštrenije. Videti bolje. Voleti jače. Sutradan – njih dvoje opet će na put. Na zimski odmor. Kakva privilegija! Uprkos tome što se davno penzionisao, život su mu obeležile posete mestima širom sveta koje su *ličile* na odmor. Diskusija ovde – referat onde. Član žirija arhitekata, dobitnik priznanja, abonent na poklone. I uglavnom je insistirao da Stela putuje s njim.

Probudio se. Ne baš crn ko zemlja, ali skoro. Usta su mu bila suva, a nos leden. Oči su mu se privikavale. Nazirali su se mutni obrisi navučenih zavesa – napolju je bilo za nijansu manje mračno. Biće da je negde između pet i sedam. Svaki put kada se probudi dolazilo je do istog glupog mozganja – da li da ustane zbog odlaska u kupatilo, ili da ne ustane? Znao je da se neće vratiti na spavanje ako to ne učini. Pažljivo je pomerio posteljinu u stranu, seo i otpio malo vode. U spavaćoj sobi bilo je kao u frižideru. Čulo se Stelino ravnomerno disanje. Ugurao je stopala u papuče i ustao. U mraku kao da se najednom upališe lusteri. Samo na sekund. Isuse – pomislio je da je s time svršeno. Svetlucavi pauci, varnice, bleskovi. Uvertira u moždani udar. Izuo je papuče i vratio se pod jorgan. Moglo bi biti nešto drugo. Posledica preterivanja s pićem? Koliko je preterano? Bio je svestan da mu škodi. Odlučio je da posle Hogmanaja¹ prestane da pije. Ali ne još, o gospode, ne još. Rekao je očnoj lekarki za varnice poslednji put kada ga je pregledala za nove naočare. Stare je metnuo negde pored stražnjice i zaboravio ih, i mada je u kutiju tutnuo ceduljicu sa svojim imenom i adresom, niko se nije pokazao velikodušnim i vratio ih. Šta će mu?

¹ *Hogmanay* – škotska proslava Nove godine. (Sve napomene u tekstu su prevodiočeve, osim ako nije drugačije naznačeno.)

Sva stakla su po narudžbini. Ako neko drugi stavi *njegove* naočare, neće videti ni prst pred nosom.

– Bolje ili gore? – upitala je očna lekarka.

– Bolje. – Umetnula je još jedno sočivo.

– Bolje ili gore?

– Gore.

Bez obzira na to kako je, to će biti još sto dvadeset funti.

– Da li biste oslonili bradu ovde...

– Na oslonac za bradu?

– Da.

Piljenje u oči ove žene, strah da će na samo nekoliko centimetara udaljenosti osetiti njegov starački dah. Naziranje vena mrežnjače kao krvavocrvenog drveća u zimskom pejzažu. Déjà vu ispovedaonice – prigušeno svetlo, blizina lica osobe koja sluša. Koliko je prošlo od tvog poslednjeg pregleda kod očnog lekara, dete moje? Samostalno ili grupno? Bolje ili gore? Očna lekarka razvejala mu je brige u pogledu bleskova. „Ništa neuobičajeno u vašim godinama“, rekla je. „Dešava se kada pre naglo ustanete.“

I dalje mu se išlo u kupatilo. Ustajanje iz kreveta, ovoga puta polagano – nije bilo pirotehnike vredne pomena – geganje napred, lociranje vrata. Ume da se snađe u kući po mrklom mraku. Okrenuo je kvaku tako da ova ne škljocne i probudi Stelu. Išao je hodnikom izbegavajući spakovane i poslagane kofere. Vazduh u kupatilu bio je toliko hladan da je štipao. Grejanje je uobičajeno podešeno da se upali u osam. Ali njeno gospodstvo ga je isključilo jer putuju. Nema svrhe grejati mesto sa kojeg upravo odlaziš samo da bi provalnicima bilo prijatno. Doručak u kaputu dok ti se iz čaja puši para. Dok se olakšavao u šolju, zažmurio je i probao da što je duže moguće ostane u snu. Njegov lekar možda bi imao drugačije objašnjenje. „Da, svetlucavi pauci neizbežno prethode moždanom udaru. Znae, i hipohondri umiru.“

Pustio je vodu i zaputio se natrag hodnikom. Iza vrata radne sobe dopirao je slab odsjaj. Prostorija je bila u mraku, osim trepćućih raznobojnih svetala na ruteru i različitim dodacima i ekstenzijama. Kao u zabavnom parku. Mobilni su im se punili jedan do drugog. Mora da je Stela ustala ranije, još dok je njega hvatao prvi san. Seo je ispred ekrana. Videlo se da je nešto gledala na internetu i nije pravilno zatvorila. Bila je tako nevešta u prikrićivanju tragova. Na ekranu se nalazio osunčani travnjak okružen drvećem i kućama, na koji je nakalemljeno neko neizgovorivo ime. Posred travnjaka nalazila se sakralna statua. Pomalo je ličila na Sveto srce. *Ponekada je teško naći dveri, ali kada to učinite, prođite kroz njih i obrećete se u drugom svetu.*

Pošto putuju, ugasio je kompjuter. Onda je sve utonulo u tamu i hladnoću. Stresao se i ustao sa stolice.

U spavaćoj sobi čulo se duboko i sporo disanje. Otišao je do svoje strane kreveta. Dok nije bio tu, ona se premestila ka sredini. Topla pećina u čijem središtu leži mekano telo. Jastuci kao da su mu prirodno upali u prazninu između obraza i ramena. Pećina je mirisala na pamuk. Uskladio se s njenim položajem. Njena peta uz njegov taban, koleno uz stražnji deo kolena, stražnjica uz krilo. Bili su poput naslaganih stolica. Ravnomerno disanje na trenutak je stalo. Bila je svesna da je došao i nežno se privila uz njega. Uzvratio joj je zagrljajem. Gornji deo pižame joj se podigao, pa je ledenim prstima slučajno dotakao ožiljak na njenom stomaku. Udubljen kao da je dodatni pupak, naboran. Podudarao se s onim pozadi. Obeležena je i spređa i otpozadi.

– Pomeri se – reče mu.

Oboje su u kaputima šetkali po stanu i čekali da stigne taksi. Živeli su u velikom zdanju u viktorskom stilu, sa štukaturom u obliku ruža na plafonima i dekorativnim serklažima sa izlivenim motivom jajeta i strelice. Kada su prvi put ušli u zgradu, Džeri je

rekao da su plafoni dovoljno visoki da bi unutra mogli da drže žirafe. Sagrađena je na uglu, tako da gleda na dve ulice. Spolja je bila okružena uskom bašticom sa žbunjem i niskim rastinjem. Iz šetnji po šumi Stela je donosila biljke – nije se ustručavala da sa sobom nosi supenu kašiku i plastičnu kesu. Struk visibaba tek što se promolio. Uslediće uvozni zvončići i narcisi.

Džeri je u spavaćoj sobi proveravao stakleni kontrolni aparat pričvršćen za pukotinu u zidu. Smatralo se da usled nekadašnjeg rudarenja zgrada tone. Zbog sleganja dužeg od veka bilo je uobičajenih pukotina tamo gde su se unutrašnji zidovi srazmerno pomerili prema spoljašnjim. Na takvim spojevima tapete su se oklembesile i naborale. „Pomalo kao i mi“, rekla je jednom Stela. „Nisu psi jedini koji počinju da liče na vlasnike.“ Između zida i prozorske daske noću bi povremeno procurio malter. Nekad su se izjutra na pločicama ispred kamina pojavljivale krhotine iz dimnjaka i garež.

– Pa? – Stela je ušla u sobu. – Ima li čega na vidiku?

– Ni makca. Uveri se sama. – Pokazao je na kontrolni aparat.

– Mislila sam na taksu. Po toj spravi ne bih prepoznala ni da li je bio zemljotres ili nije – odvratila.

– Jesu li pasoši kod tebe ili kod mene?

– Sve je u tvojoj torbi – rekla je. – Gde si i stavio.

Taksi je kasnio već šest minuta.

– Da idem na neki dosadni skup arhitekata, poranio bi pet minuta.

– Smiri se, Džeri.

Posmatrala ga je kako vadi sve iz torbe i ređa na krevet. Njegov mobilni, pasoše, karte, i njenu i njegovu, čekovne kartice, lekove. Proverila je da li su u njenoj kožnoj tašnici *njena* toaletna torbica, novčanik, kapi za oči, veštačke suze, pola kutije verters originala, novčanik sa porodičnim fotografijama, njen filofaks, njen mobilni.

– Isuse – filofaks? – zabezeknu se Džeri.

– Zbog telefonskih brojeva – odvratila ona.

– Koga poznajemo u Holandiji? – Ignorirala ga je i nastavila da pretura po tašni.

– Poznajemo ljude *ovde*, ali tamo nemamo njihove brojeve. Nepredviđeni slučajevi se dešavaju. Jesi li se setio da poneseš svoj šampon?

– I regeneratori. Sve sam izmerio. Po 25 mililitara svakog. Terorizam bez peruti.

– Koliko je ograničenje?

– Smeš da poneseš sto.

Nosio je crveni šal od angore svezan oko grla. Pogledao se u ogledalu u prirodnoj veličini.

– Neko mi je rekao da sam drečav kad nosim ovo.

– Ko?

– Ne volim drečavo.

Otišao je do garderobe i našao tamnoplavi šal. Vrativši se u sobu, pogledao se.

– Na sredini između drečavog i sumornog – reče.

Stela ga je držala na odstojanju.

– Mogao bi da probaš s nekim drugim čvorom. Recimo, oksfordskim.

– Zar čvorovi imaju nazive?

– Petlja. Spojka?

– To je dunderski rečnik. – Razvezala je čvor i počela da vezuje drugi, komplikovaniji.

– Ne mogu da ga napravim na tebi – mogu samo na sebi. – Okrenula ga je prema ogledalu i propela se na prste njemu iza leđa.

– Malo niže – rekla je i pritisnula mu ramena. Savio se u kolima i ostao u tom položaju dok čvor nije bio gotov.

– Znaš sve što treba znati o dunderskom rečniku, Džeri.

– To mi je jebeni posao. – Počeo je da čačka šal, povukao najduži kraj i čvor se razvezao. Privezao ga je na uobičajen način.

– Radi kako hoćeš – rekla je i otišla.

– Nazvaću taj taksi. – Otišao je u radnu sobu i podigao slušalicu.

Začuo je zvuk usisivača. Provirio je u hodnik. Stela je gurala usisivač tamo-amo po tepihu. Ugledala je njegovu glavu koja je izvirila.

– Stiže, gospodine – povika Stela.

Glas preko telefona rekao je: – Stiže, gospodine.

– Hvala. – Džeri vrati slušalicu u ležište. – Šta to radiš?

– Ma bilo je samo crno parčence pojma nemam čega tamo – klimnula je glavom prema tepihu. – Svaki put to kažu.

– Šta?

– Stiže, gospodine.

– Znači, želiš da bude lepo sređeno ako neko provali?

Stela isključi usisivač i smota kabl. Otišla je u dnevnu sobu i vratila se sa crnom plastičnom kesom u jednoj i buketom orijentalnih ljiljana u drugoj ruci. Gurnula ih je u kesu i pritegla je.

– Baci ih – reče. Džeri je poslušao. Ponovo je otišao da pogleda kroz prozor.

Taksi ih je ostavio miljama od glavnog terminala. Kada su taksistu pitali zašto, rekao je: – Pravila. Otkada je aerodrom napao auto-bomba.

Izvadio je veliki kofer iz prtljažnika i stavio ga pred Džerija. Stela je izvadila svoj i istovremeno su rasklopili ručke. Krenuli su s koferima koji su tandrkali za njima. Džeriju se kaiš torbe usecao u rame kao žica za sečenje sira. Stigli su do glavnog terminala, zaštićenog stubićima od nerđajućeg čelika.

– Ovo mora da je koštalo milione – pokuša Džeri da nadjača tandrkanje kofera. – Šta će da zaustavi bombaša na motoru koji prođe između stubića?

Kod glavnog ulaza, troje-četvoro ljudi pušilo je pored plastične žive ograde. Izopšteni, kao da su leprozni. Kada su ušli, Stela je proverila na monitorima i stali su u odgovarajući red. Svaki put kada se red pomaknuo, čuñnuli bi nogom prtljag napred.

– Neće otići bez nas – reče mu Stela.

– Nemoj da se kladiš u to. Ovde svi imaju više prtljaga nego pameti.

Konačno su prošli kontrolu – pošto je tip iz obezbeđenja bacio Džerijev šampon i regeneratorski. Rekao je da tečnost u otvorenim posudama nije dozvoljena. Popili su kafu da se smire.

– Je l' bilo komentara na tvoju kašiku za kopanje?

– Ne nosim je stalno. Samo kada idem u šetnju.

Ostala je da pazi na njihove stvari, a Džeri je otišao da baza po fri-šopu. Sve sami parfemi. I reklame za parfeme. Mesto je zaudaralo na njih. Vitke prodavačice u crnom nudile su da mu poprskaju uzorak na unutrašnju stranu ručnog zgloba. Džeri je odbio.

Stigao je do odeljka s pićima. Stela ga je opomenula da ništa ne kupuje. Rekla je da bi flaša njegovog omiljenog irskog viskija mogla jeftinije da se nađe u Amsterdamu. Zvao ga je „putnikov prijatelj“. Jer je pomagao da se komiraš. Ali u vezi s kupovinom pića u Amsterdamu bilo je previše nepoznatih. Prodaju li ga u supermarketima? Postoje li podrumi pića? Možda je kao u Norveškoj ili Kanadi, gde je morao da ode u državnu prodavnicu pića, koja je, ako se dobro seća, bila otvorena samo tokom kancelarijskog radnog vremena. Najpametnije je nabaviti ga ovde i sada kad je već moguće. Pokušao je da kupi flašu džejmisona, ali devojka mu je tražila avionsku kartu. Odustao je od trgovine i stušio se natrag do Stele.

– Šta je? – upitala ga je.

– Traže mi avionsku kartu.

– Ko?

– Ne znam kako se zove. Dirdri iz Erdrija.

– Uzmi mi verters – ako se setiš.

Poneo je avionsku kartu i, za svaki slučaj, pasoš. Pre nego što ju je spakovala u plastičnu kesu, devojka je umotala flašu u beli mrežasti omotač od pene.

– Zašto ste tražili da vidite moju avionsku kartu?

Devojka se osmehnu. Ukucala je pazar u kasu i dodala mu kesu.
– Pravila.

Nerviralo ga je stajanje za pisoarom s drugim muškarcima – više je voleo kabinu. Spustio je flašu viskija da opere ruke. Čak i u plastičnoj kesi kvrcnula je o mermer. Sušač je izgledao moderno i bio neverovatno moćan – ispuštao je glasan, supersoničan zvuk, koji ga je prepao. Koža na dlanovima mu se namreškala.

Ušao je čovek s muškim detencetom. Džeri ih je posmatrao u ogledalu. Čovek priđe pisoarima i dete pođe za njim.

– Stoj tu – reče otac. Dete učini kako mu je rečeno. Ali trenutak kasnije, krenu ispod sušača i jedan se odmah uključi. Praćen brujanjem, vreo vazduh izduva se detetu na glavu. Pošto mu se kosa protresla i razbarušila, mališa uplašeno kriknu. Nije znao kuda da beži. Džeri priđe.

– U redu je, u redu je – razlegao se očev glas kroz buku. Ali dok je vrištalo i sklanjalo glavu, detetove suze i strah bili su vidljivi. Džeri je čučnuo kako bi bio iste visine, jednom rukom zagrlio dete i tapšao ga po leđima dok otac nije dovršio. Ali dečak se izvio prema ocu. Ovaj se osmehnuo i podigao ga, pipajući mu vrh glave da vidi je li vreo. – Dobro si. Samo si se uplašio. Bila je to samo velika larva – Džeri napravi saosećajno lice.

– Oh, jadni čovečuljče – reče. A potom ocu: – Imam i ja jednog takvog derana. Unuka. Nikako da ih dovoljno zaštitiš.

– Dobro je on, je li tako sine – reče otac uspravivši se. Dete je prestalo da plače, ali je bilo uznemireno i stidelo se što je u centru pažnje u toaletu punom odraslih muškaraca. Ugnezdilo se na očev vrat dok su išli ka izlazu.

U „VH Smitsu“ Džeri kupi kutiju verters originala. Zavitlavaće je da je zaboravio. A onda će je iznenaditi tren pre nego što uzlete.

U velikom hodniku Džeri pri hodu sklopi ruke iza leđa. Zurio je u plafon novog aneksa.

- Ćao – reče i sede pored Stele.
- Šta si uzeo?
- „Putnikovog prijatelja.“ – Blago je zakolutala očima.
- A verfers?
- Zaboravio sam.
- Bio bi dobar da te čovek pošalje po smrt.
- Imaš li koliko ti je neophodno?
- Ostatak kutije.

Džeri se protegnu i zavali ruke iza glave. Ispričao joj je o pativcrku i sušaču za ruke.

– Za takve stvari odgovornost bi trebalo da je na dizajnerima i arhitektama – reče. – Naprosto je loše osmišljeno i ne bi smelo da se dešava.

- Jadan mališa – ponavljala je neprestano.
- Zgrabio sam ga dok mu otac nije završio s pišanjem.
- Ta informacija baš i nije neophodna – odvratila Stela. – Sad je na tebe red da čuvaš stražu.
- Znači, imam vremena za gubljenje – reče Džeri. – Gde su novine?

Pokazala mu je, ustala i otišla. Pratio ju je pogledom. Ušla je u bescarinsku zonu. U pitanju je bio ogroman prostor, i na njegovoj drugoj strani izgledala je sićušno. U arhitekturi se radi o veličini stvari u poređenju sa čovekovom. Otvorio je novine i počeo da čita.

Vratila se ranije nego što je očekivao.

– Piše *Ukrcavanje*. – Hodali su prolazima prekrivenim tepisima desetak do petnaestak minuta. Stela reče: – Da si našim starima rekao da će tepisi da budu dugački miljama, ne bi poverovali.

Avion je brujaio na pisti, čekajući svoj red. Stela posebno nije volela uzletanje i sletanje – tu jurnjavu da se razvije brzina, onda odlepljivanje od tla i potom, na kraju leta, tup zvuk kada avion svom težinom dotakne tlo. Način na koji su se zakrilca drmusala i otvarala kao da su slomljena, praćen grmljavinom usled smanjenja

gasa. Sada je zažmurila i zgrabila naslon za ruke. Džeri je uhvati za ruku. Ritmično ju je tapkao po nadlanici ne bi li je smirio.

– Šta je ovo? – reče Džeri.

– Manžetne.

– Odakle ti?

– Iz djuti-frija.

– Čemu bi trebalo da služe?

– Da spreče da mi pripadne muka.

– Kako?

– Pomoću tačaka pritiska. – Ukazala mu je na belu kuglicu koja joj je dodirivala unutrašnju stranu zgloba. – Pritiska ovde – blizu tačke gde opipavaš puls – i sprečava mučninu. Poslužile su mi u prošlosti. Na izletima. Pamtiš?

– Slušaj, godinama letim i ne jednom sam video nekoga da povraća. Jednom je bio neki klinac – verovatno se pre ukrcavanja našderao loših ostriga i pokvarenog crnog piva. Mnogo bolje bi ti bilo da se pomoliš. S posebnim ciljem.

– A to je?

– Bože, ne dozvoli da povratim na ovom letu.

Stela se nasmeja i reče: – Imali smo običaj da se pomolimo u kolima kad smo išli na igranke.

– Ti nisi.

– Šofer je bio mnogo stariji od nas, ali bio je ljubazan. Vozio nas je samo da pokrije trošak za benzin. Izgovarao je molitvu dok je vozio.

– Skupili se jadni napaljeni momci, platili svojim novcem ludački se nadajući da će se bar malo ogrebat, a ti izgovaraš molitvu na putu do tamo?

– Irska pedesetih.

– Zar nikome nije pripala muka od vožnje?

– Nikada.

– Dakle, bilo bi ti bolje da se pomoliš nego da bacaš pare na proklete mišiče...

- Manžetne. Mišići služe da se ne udaviš.
- Džeri izvadi paklicu vertersa.
- Bombonica za poletanje, *gospodžo*?
- Rekao si da si ih zaboravio. – Izvadila je još jednu paklu vertersa. – Pa sam sama kupila.
- Baš si organizovana. – Džeri vrati bombone u džep.

Zvuk motora se pojačao i poskakivanje aviona po pisti prikolalo ih je u sedištima. Tandrkanje trapa potom prestade.

- Uzleteli smo.
- Stela se osmehnu i otvori oči.
- Jesi li ponela knjigu?
- Na odmoru sam.
- Razbaškarila se u sedištu.
- Baš se radujem – reče. – Htela bih da obavim neke stvari.
- Koje?
- Lične prirode.
- Džeri huknu kao da u njenim rečima ima nečeg tajanstvenog.
- I ja.
- Tako da nije neophodno da ih radimo zajedno. – Uputila mu je afektirani osmeh.
- Što nismo otišli negde u tople krajeve? – reče on. – Na primer, na susednu poluloptu?
- Preveliko akanje.
- Avion se dizao i počeo da podrhtava kada je zašao u oblak. Ponovo je stavio ruku na njenu.
- Kako to da si ti bila u Amsterdamu, a ja nisam?
- Kongres. Sa učiteljima.
- *Kad* je to bilo?
- Slegnula je ramenima.
- Čini mi se, osamdesetih? Uglavnom, mislila sam da će mi dobro doći. Da se podsetim.
- Prilično složen vid raskadriranja.

- Šta pod tim podrazumevaš?
- Planiranje unapred. Kompletna razrada. Način na koji želiš da se stvari odvijaju.
- Raskadriranje?
- To je filmski termin. Prvo nacrtaju strip – posle ga snime. Na taj način određuješ tačno ono što želiš da se dogodi.
- Sviđa mi se reč – odvrati Stela.

Let nije bio dug. Stela je rešila dve ukrštenice. Kriptične. Jednu iz jutrošnjih novina, a drugu – koju je ispresavijenu držala u kutiji filofaksa – iz nedeljnog izdanja. Imala je teoriju o ukrštenicama: da će je održati umno aktivnom u dubokoj starosti. Zvala ih je sklekovima za mozak.

Avion se okrenuo na stranu i dole su ugledali Amsterdam.

- Prošli put je bilo leto – reče Stela. – Leteli smo iznad polja lala. Iz vazduha su izgledale kao tek otvoren plastelin. Špaliri i brazde. Sve osnovne boje.
- Sad deluje prilično sumorno.
- Ako pada kiša, ne bih imala ništa protiv da odremam kad stignemo u hotel.
- Usred popodneva?
- Sinoć sam otkrila šta je loše spavanje.
- Molim?
- Ležati budan. Ti i tvoja muzika.
- Kod kuće nikada ne ležeš popodne.
- Van kuće je drugačije.

Prvi miris koji se osenio u aerodromskoj zgradi bio je miris cveća. Zumbuli u januaru. Pošto je proverila kurs, Stela je podigla nešto evra iz zidnog bankomata. Izbacivao je samo novčanice visokih apoeni i ona je cokatla s neodobravanjem. Polovinu je dala Džeriju i ovaj ih je gurnuo u novčanik. Dok su išli ka železničkoj stanici, Džeri se osvrnu na njene manžetne.

– Sad možeš da skineš te stvarčice.

– Prijaju mi i greju me.

Putanju su im presecali golubovi, koji bi se razgugutali i ubrzavali da im se sklone s puta. Džeri zastade da ih pažljivije pogleda.

– Jesi li im se ikada zagledala u nožice? – Stela odmahnu glavom – jok. – Skoro svi su deformisani. Upravo kao i na Glavnoj železničkoj u Glazgovu. Stisnute crvene kandžice, prsti koji fale, cupkanje na zglavcima...

– Vidi stvarno – odvrati Stela. – Nisam to dosad primetila. Jadna stvorenja.

Par ptica uzlete ispred njih i u prolazu osetiše strujanje vazduha. Pomislivši na bacile, Džeri se saže.

– Vidi. – Stela okrenu lice prema ogromnoj oglasnoj tabli.

– Šta?

– Evropa – odvrati ona. – Zar ti se od toga ne ježe dlačice na vratu? Što su na istom komadu zemlje? Rim, Varšava, Berlin, Prag. Čak i Moskva. Možeš da sedneš u voz...

– Da mi prvo stignemo u Amsterdam.

Uz klepetanje i vibriranje pojedinačnih slova, tabla je u trenu zadrhtala, sadržaj se promenio i sve informacije su se poređale.

– Vozovi na sprat – reče Džeri.

– Ponekad si baš klinac.

Pronašli su mesto u jednom praznom vagonu i smestili se.

– U kom pravcu idemo?

Džeri joj pokaza. Stela promeni sedište.

– Ti si žena koja razmišlja unapred.

– Uvek sam bila.

Voz je krenuo s terminala. Bilo je sumorno i padala je kiša. Stela iskobelja ruke iz manžetni i odloži ih u torbu.

- Trebalo bi da uskočimo u taksi – reče ona. – Oko stanice ume da bude malo neprijatno. Prošli put smo teglili kofere između džankoza i besposličara. U doba kada koferi nisu imali točkice.
- Sve ide isuviše glatko – reče Džeri. – Loš predznak.

Bernard Maklejverti
ZIMSKI ODMOR

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura i korektura
Nevena Živić

Dizajn korica
Tatjana Jović

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-465-5

Tiraž
1000 primeraka

Beograd, 2023.

Izdavač / Štampa / Plasman: **DERETA doo**, Vladimira Rolovića 94a,
11030 Beograd, tel./faks: 011.23.99.077; 23.99.078, **w w w . d e r e t a . r s**
KNJIŽARA DERETA, Knez Mihailova 46, Beograd, tel.: 011.26.27.934, 30.33.503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.111-31

МАКЛЕЈВЕРТИ, Бернард, 1942–

Zimski odmor / Bernard Maklejverti ; prevod sa engleskog Miloš Mitić.
– 1. Deretino izd. – Београд : Dereta, 2023 (Београд : Dereta). – 218 str. ; 21 cm

Prevod dela: Midwinter break / Bernard MacLavery. – Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-465-5

COBISS.SR-ID 79755785